

VOORSTEL

Algemeen Bestuur

ONDERWERP	Brandweerkazernes VRT	AGENDAPUNT	E1
DATUM	12 februari 2018		
OPENBAAR	ja	BEHANDELD DOOR	R.A.C. de Wit
REGISTRATIENUMMER	[Registratienummer]	TELEFOONNUMMER	[Telefoonnummer]
PORTEFEUILLEHOUDER	S.W.J.G. Schelberg		

Besluit

[Toelichting]

Voorstel

Vast te stellen dat:

- het uitgangspunt voor het dekkingsplan brandweer Twente 2020-2023 is dat de huidige 29 kazernes de basis zijn voor de brandweezorg;

Daarnaast kennis nemen van:

1. de start in 2018 van de projecten nieuwbouw Almelo, Glanerbrug, Hellendoorn en renovatie Vriezenveen;
2. de voorgenomen verkoop van de kazernes Almelo Noord en Zuid;
3. het feit dat via de P&C-cyclus nadrukkelijker verantwoording wordt afgelegd over de uitvoering van nieuwbouw- en renovatieprojecten, ontwikkelingen in vastgoedbeleid en –beheer, bredere afwegingen daarover en daaruit volgende operationele aandachtspunten.

Samenvatting

Tijdens de themabijeenkomst van het AB VRT van 4 december jl. is gesproken over de huisvesting van de VRT. Onderdeel hiervan zijn de brandweerkazernes. Aanleiding hiervoor was onder andere de afspraak uit het principebesluit regionalisering brandweer Twente om tot 2018 niet te kijken naar het aantal, locatie en gebruiksfunctie van brandweerkazernes. In de bijeenkomst is afgesproken om in een bestuursvoorstel de situatie rondom de brandweerkazernes af te hechten.

Het huidige netwerk van de huidige 29 brandweerkazernes is noodzakelijk om met het minimum aantal benodigde operationele tankautospuiten van 29 in Twente te zorgen voor borging van de paraatheid en voor voldoende capaciteit voor opschaling en restdekking bij grote incidenten. Dit uitgangspunt dient als basis voor het dekkingsplan brandweer 2020-2023. Daarbij is het verstandig om bij een concrete aanleiding steeds te kijken naar mogelijkheden voor optimalisatie en verbetering (zoals renovatie, nieuwbouw, of specifieke projecten) en oog te houden voor innovatie.

Het investeringsbudget voor vervanging van deze gebouwen is, mede door in de tijd wijzigende financiële voorschriften uit het BBV, niet voldoende. Dit knelpunt is in kaart gebracht en er zijn oplossingen aangedragen. Het bestuur ontvangt hiervoor een separate notitie met financiële knelpunten ter voorbereiding op de begroting 2019.

Aan het algemeen bestuur

In de themabijeenkomst van het AB VRT van 4 december jl. is onder andere gesproken over de huisvesting van de VRT. Onderdeel hiervan zijn de brandweerkazernes. Tijdens het genoemde overleg is afgesproken om in een bestuursvoorstel op te stellen Het besluit in dat voorstel is de basis voor het dekkingsplan brandweer als onderdeel van het beleidsplan VRT 2020-2023.

In onderstaande toelichting worden achtereenvolgens de situatie tijdens de regionalisering in de periode 2012-2013, de ontwikkelingen sindsdien, de noodzaak van een geografisch netwerk brandweerkazernes en tenslotte het beheer en onderhoud beschreven.

Overdracht brandweergebouwen bij regionalisering

Bij de regionalisering zijn de gemeentelijke brandweergebouwen door de VRT overgenomen volgens afspraken in het principebesluit zoals vastgesteld in het AB VRT van 22 februari 2012 en de overdrachtsdocumenten die per gemeente eind december 2012 zijn opgesteld. Hierin is destijds vastgelegd:

- kazernes (incl. grond) gaan over van de gemeente naar de VRT tegen boekwaarde;
- bij vervreemding van een pand heeft de gemeente het eerste recht op terugname tegen de dan geldende boekwaarde;
- bij de bepaling van de startbijdrage per gemeente heeft er een harmonisatie van de afschrijvingstermijnen en rentepercentages plaatsgevonden. Daarnaast is het onderhoudsbudget per kazerne genormaliseerd op basis van meerjarig onderhoudsplannen en één basisbedrag per m² BVO.

Er is niet gekeken naar het investeringsbudget voor vervanging van kazernes. Verder waren de uitgangspunten die elke gemeente hanteerde en de wijze waarop investeringen en vervanging van gebouwen begroot waren erg verschillend. De effecten die volgden uit deze verschillen zijn destijds niet voldoende onderkend.

In de overdrachtdossiers zijn voor een aantal gemeenten specifieke en/of aanvullende afspraken gemaakt.

In de visie 'Brandweer Twente over Morgen' die op 7 november 2011 is vastgesteld door het AB VRT en het genoemde principebesluit zijn daarnaast afspraken gemaakt om de toen 31 kazernes 1 op 1 over te nemen en in de periode 2013-2018 in stand te houden om onrust onder personeel over gedwongen sluiting van kazernes te voorkomen.

Ontwikkelingen sinds regionalisering

Na de regionalisering is het dekkingsplan brandweer geactualiseerd en bestuurlijk vastgesteld in het AB VRT van 29 maart 2015. Daaruit kwamen vijf knelpunten naar voren. Deze vijf knelpunten zijn opgepakt en hebben op twee plaatsen geleid tot aanpassingen in de kazerneconfiguratie. In Haaksbergen is een nieuwe kazerne gebouwd op een betere locatie. Daarmee is de opkomstprestatie duidelijk verbeterd en is afscheid genomen van een sterk verouderde kazerne. Voor het knelpunt in de opkomsttijd in nachtsituatie in de gemeente Almelo is gezocht naar een innovatieve oplossing. Deze is uiteindelijk gevonden in de 24/7 kazernerij van beroeps en vrijwilligers in de kazerne van Almelo Centrum. Gevolg hiervan is dat de kazernes Almelo Noord en Zuid op dit moment niet meer in gebruik zijn en kunnen worden afgestoten. Dit betekent dat er nu 29 operationele brandweerkazernes in Twente zijn.

Sinds de regionalisering zijn daarnaast ontwikkelingen geweest rondom enkele andere kazernes. Een deel hiervan was reeds vastgelegd in de overdrachtdossiers, een deel is als gevolg van onderhoud en beheer:

- Overdracht van de gerenoveerde kazerne Goor;
- Renovatie kazerne Vroomshoop in verband met ernstige verzakking van de fundering.

Parallel aan het oplossen van knelpunten in het dekkingsplan liep de efficiencyroute die op 15 december 2014 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Daarin heeft ter invulling van deze bezuinigingsopdracht een reductie plaatsgevonden van materieel waardoor er in elke kazerne nog 1 operationele tankautospuiter staat. Dat betekent dat een back-up tankautospuiter, opschaling bij grote incidenten of restdekking niet meer uit de eigen kazerne komt, maar altijd uit een andere Twentse kazerne.

Noodzaak huidig aantal kazernes

De 29 kazernes in Twente vormen een geografisch netwerk waarmee de basisbrandweezorg via operationele grenzen goed verspreid is over Twente. De locaties van de kazernes zijn een combinatie van ligging nabij bebouwing enerzijds ('brand volgt bewoning/gebouwen') en de beschikbaarheid van vrijwilligerspotentieel anderzijds (een kazerne tussen 2 dorpen lijkt qua rijdtijden slim maar er moeten ook vrijwilligers in de buurt wonen).

De spreiding geeft naast voldoende slagkracht ook paraatheid en snelheid. Daarbij voldoet de prestatie nog niet op alle punten aan het besluit veiligheidsregio's maar zijn de plekken waar dat niet zo is bestuurlijk te accepteren. De figuur in bijlage 1 geeft de actuele situatie qua opkomsttijden.

Kazernes zijn daarmee lokaal belangrijk én onderdeel van het grotere geheel. Instandhouding is sinds de overheveling van de basisbrandweezorg per 1/1/2013 een regionale opgave. Ook de minister van Justitie en Veiligheid heeft er de afgelopen jaren regelmatig, aan de hand van onderzoeken van de inspectie, op gewezen dat veiligheidsregio's hun dekkingsplan op orde moeten hebben en moeten voldoen aan de wettelijke uitgangspunten voor opkomsttijden. Afwijken kan maar gemotiveerd en specifiek. Het eventueel sluiten van kazernes via de redenering van 'bestuurlijk langere opkomsttijden accepteren' is een route die de minister niet voor ogen heeft bij zijn toelichting op gemotiveerd afwijken. Een argument daarbij is het in stand houden van het systeem van voldoende beschikbare brandweereenheden. De minister roept besturen op om te voldoen aan de eisen uit het Besluit Veiligheidsregio's door optimalisatie en slechts als het niet lukt af te wijken (specifiek en op objectniveau).

Een ander aspect dat van belang is voor de afweging omtrent het aantal kazernes betreft opschaling bij grotere incidenten en specialismen. Het is hiervoor noodzakelijk om voldoende slagkracht te hebben voor opschaling en restdekking. Falck heeft hier onderzoek naar verricht in opdracht van het bestuur van de VRT. Resultaten uit het rapport van 16 februari 2015 zijn:

- met de resterende aantallen (met name tankautosputten) op Twents niveau kan nog voldaan worden aan de minimale eisen die aan de VR gesteld worden;
- een verdere reductie in aantallen tankautosputten maakt dat deze verplichtingen niet langer ingevuld kunnen worden en wordt om die reden niet verantwoord geacht.

Voor de beeldvorming: bij een zeer grote brand met dreiging van uitbreiding zijn al snel 8 - 12 tankautosputten nodig (die ook op enig moment afgelost moeten worden). Dit is tijdens de bestuurstweedaagse geïllustreerd aan de hand van het scenario 'Zeer grote brand ijsfabriek Van der Poel'.

Rekening houdend met opgeschaalde situaties zit er weinig redundantie in het geografische netwerk. Op lokale schaal is wellicht nog een kleine optimalisatie mogelijk waarbij overigens het aantal van 29 operationele tankautosputten gehandhaafd moet blijven. Het sluiten van een (kleine) kazerne levert relatief weinig op, ligt in de samenleving moeilijk en is ook een irreversibel besluit. Het nieuw opzetten van een kazerne met nieuwe vrijwilligers vraagt een inspanning met een onzekere uitkomst.

Samenvattend: tijdens de bestuurlijke 2-daagse in november 2016 en op de themadag in december 2017 is bestuurlijk gekeken naar de kazernes voor periode na 2018 in het licht van afspraak uit de visie en het principebesluit. Conclusie was dat de 29 kazernes het uitgangspunt moeten vormen voor het dekkingsplan brandweer 2020-2023. Daarbij is het per geval steeds goed om bij een concrete aanleiding te kijken naar mogelijkheden voor optimalisatie en verbetering (zoals renovatie, nieuwbouw, of specifieke projecten).

Vervanging en onderhoud aan brandweerkazernes

In de periode na de regionalisering is het financiële beeld met betrekking tot huisvesting VRT verder verfijnd. Dit mede ingegeven door een knelpunt in de BTW-compensatie voor de VRT. Gebleken is dat de onderhoudsbudgetten op orde zijn. Aansluitend is voor het bestand van 29 kazernes de vervangingsinvesteringsbehoefte in beeld gebracht evenals de rente- en afschrijvingslasten die daaruit voortvloeien. Geconstateerd is dat de werkelijke rente- en afschrijvingslasten op termijn ruim gaan uitstijgen boven het beschikbare budget. Voor een nadere toelichting op dit verschil wordt verwezen naar de eerder genoemde bredere financiële notitie vervangingsinvesteringen gebaseerd op de huidige BBV-voorschriften

De 29 brandweerkazernes hebben een afschrijvingstermijn van 40 jaar. Dat houdt in dat er gemiddeld elke 4 jaar 3 gebouwen worden gerenoveerd, herbouwd of dat er nieuwbouw plaatsvindt. Omdat elke investering de mogelijkheid biedt naar het gebouw te kijken wordt de volgende lijn gehanteerd:

- Omdat kazernes veelal ontworpen zijn in de tijd van zelfstandige korpsen is het goed om bij elke vervanging te kijken naar: functie, locatie en bijdrage aan het gehele systeem.

- Daartoe wordt gebruik gemaakt van een concept voor de indeling van kazernes in: basis, basis + en basis ++. Daarbinnen groeit de VRT naar uniformering van brandweerkazernes richting toekomst.
  - Basis kazerne met uitrukgelegenheid. Uitrukprincipe: vrijwilligers vrije instroom (geschatte herbouwwaarde incl. BTW, excl. grond: ca. 0,8 mln).
  - Basis + basis met voorziening voor specialisme en/of niet-repressieve functie. Uitrukprincipe: vrijwilligers vrije instroom. Indien nodig aangevuld met beroeps / dagdienst voor borging beschikbaarheid. (geschatte herbouwwaarde incl. BTW, excl. grond: ca 1,4 – 2,0 mln.)
  - Basis ++ basis + met steunpuntfunctie en slaapvoorziening. Uitrukprincipe: in principe 24/7 paraat (geschatte herbouwwaarde incl. BTW, excl. grond: 5,0- 8,0 mln.)
- Vervolgens wordt gekeken of verbouw mogelijk en rendabel is
- Indien dit niet het geval is wordt onderzocht wat de beste keuze is: herbouw op dezelfde locatie of nieuwbouw, op dezelfde of een andere locatie. Hierbij wordt een afweging gemaakt:
  - Is er voldoende ruimte op de huidige locatie?
  - Zijn er betere opkomsttijden te behalen op een nieuwe locatie?
  - Wat is kosteneffectief de beste oplossing?
- Voldoen aan uitgangspunten voor huisvesting VRT. Deze uitgangspunten zijn:
  - Kostenefficiënt, voldoen aan diverse wetgevingen, duurzaam
  - Bijdragen aan het geografische netwerk van Twentse brandweerkazernes, waarin ruimte is voor 29 tankautosputten, die zorgen voor de borging van paraatheid, restdekking en grootschalig optreden.
  - Gericht op de vrijwilliger van de toekomst en de risicogerichte Twentse aanpak.

Op dit moment is voor het komende jaar zicht op:

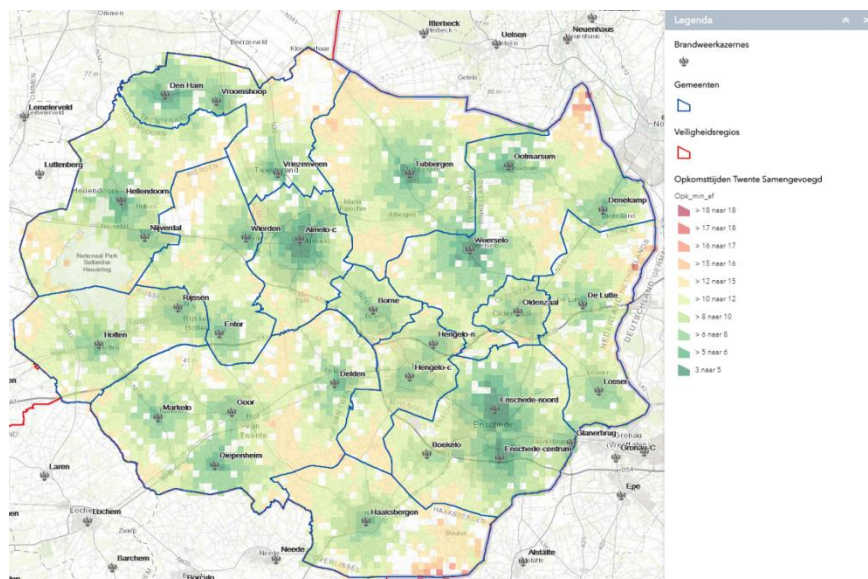
- Afstoten kazernes Almelo Noord en Zuid
- Nieuwbouw Kazerne Almelo Centrum op dezelfde locatie
- Nieuwbouw Kazerne Glanerbrug op een gewijzigde locatie (ivm betere opkomst vrijwilligers en aanrijtijden)
- Nieuwbouw/renovatie Kazerne Hellendoorn
- Renovatie Kazerne Vriezenveen

Daarnaast loopt een onderzoek naar mogelijkheden voor verbetering van de opkomsttijden in Hengelo (als onderdeel van het knelpunt uit het dekkingsplan). Hierbij wordt gedacht aan de optie 24/7 kazernerij in kazerne Hengelo Centrum in combinatie met vrije instroom op Hengelo Noord maar ook de mogelijkheid tot nieuwbouw op een andere locatie.

Jaarlijks zal in de programmabegroting een paragraaf op gebied van huisvesting worden opgenomen waarin wordt teruggeblikt op de afgelopen periode en waarin de projecten voor het komende jaar worden beschreven.

De financiële effecten op gebied van huisvesting zijn samen met een aantal andere onderwerpen beschreven in een knelpuntennotitie die u eveneens in januari 2018 als onderdeel van de begrotingsvoorbereiding 2019 ontvangt.

Bijlage(n)

Bijlage 1: Overzicht berekende opkomsttijden brandweer in Twente [stand: november 2017]

Enschede, 24 januari 2018

Het dagelijks bestuur

Secretaris,
H.G.W. Meuleman

Vice Voorzitter,
S.W.J.G. Schelberg

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 12 februari 2018

Secretaris,
H.G.W. Meuleman

Voorzitter,
Dr. G.O. van Veldhuizen